

Підгорна А. Б.

<https://orcid.org/0000-0003-1832-7100>

Національний університет «Запорізька політехніка»

Савка С. В.

<https://orcid.org/0009-0006-2711-2717>

Національний університет «Запорізька політехніка»

ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ДЕСТРУКТИВНИХ ЕМОЦІЙ У ДИСКУРСІ ДАРК РОМАНУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ Х. Д. КАРЛТОН «HAUNTING ADELINE»)

У статті розглянуто лексико-синтаксичні засоби репрезентації деструктивних емоцій у дискурсі дарк роману на матеріалі твору Х. Д. Карлтон «Haunting Adeline». Твори жанру «дарк роман» привертають увагу сучасних читачів завдяки надзвичайній емоційній насиченості та незвичним для любовного нарративу сюжетним лініям. Цей жанр почав розвиватися відносно нещодавно, тому залишається майже недослідженим, особливо з лінгвостилістичного погляду. Представлене дослідження спрямоване на аналіз одного з романів зазначеного жанру саме з огляду на його мовне наповнення, яке уможливує створення потрібного психологічного ефекту. У статті зроблено акцент на використанні мовних одиниць, за допомогою яких письменниця майстерно створює атмосферу психологічної напруженості, водночас розкриваючи часто суперечливі емоційні стани своїх персонажів. Особливу увагу приділено аналізу емотивної лексики, слів із негативною конотацією, а також використанню розмовної та ненормативної лексики як засобів відтворення страху, тривоги, агресії та внутрішніх конфліктів героїв. Окремо розглянуто синтаксичні прийоми. До таких можна віднести короткі та уривчасті речення, що створюють ефект динамічного ритму оповіді та імітують емоційний стан персонажів у моменти страху або паніки; риторичні питання, що активно використовуються у внутрішньому монолозі персонажів; імперативні конструкції та експресивні вигуки, що разом підсилюють емоційно-виражальний потенціал тексту. Проведений аналіз засвідчив, що саме завдяки поєднанню емотивної лексики, насичених експресивних зворотів, епітетів та порівнянь із виразною негативною конотацією, а також ретельно дібраних синтаксичних конструкцій авторка роману змогла точно відобразити внутрішній світ героїв і глибину їх переживань. Таким чином, результати дослідження дають підстави стверджувати, що органічна взаємодія ретельно дібраних лексичних одиниць та продуманих синтаксичних структур є ключовим фактором у формуванні атмосфери напруження, тиску та небезпеки, яка є визначальною для жанру дарк роману та гарантує читачеві інтенсивний емоційний досвід.

Ключові слова: дарк роман, деструктивні емоції, емотивна лексика, лексико-синтаксичні засоби, художній дискурс, лінгвостилістичний аналіз, психологічна напруженість.

Постановка проблеми. Сучасна художня література, перебуваючи у постійному динамічному розвитку, постійно змінюється під впливом соціокультурних процесів у світі. Вона, безперечно, є одним із найважливіших інструментів, що дає змогу передати всю глибину почуттів та унікальність переживань самого автора. Протягом тривалого часу письменники розробляли різні форми художнього вираження, які з часом набу-

вали певної структурованості й поступово еволюціонували, формуючись у самостійні літературні жанри. Саме ця жанрова система не тільки допомагає класифікувати твори, а й глибоко осмислювати їхні стилістичні та змістові особливості, надаючи основу для їхнього всебічного наукового аналізу.

У сучасному літературному процесі регулярно з'являються нові жанрові форми, що відобража-

ють зміни в читацьких уподобаннях та домінуючих культурних тенденціях. Одним із таких відносно нових, проте вже надзвичайно популярних жанрів є дарк роман. Цей специфічний напрямок у літературі вміло поєднує елементи хоррору, готики, психологічної драми та романтики. На відміну від традиційних моделей любовного нарративу, цей жанр акцентує увагу на суперечливих, проблемних і темних аспектах кохання, заглиблюючись у внутрішні конфлікти персонажів, аналізуючи психологічну залежність, страх, одержимість та цілу низку інших інтенсивних, часом руйнівних емоційних переживань [3]. Тон тут більш загострений – похмурий і емоційно напружений, іноді викликає тривогу. Ці історії занурюють читача в інтенсивну емоційну подорож, залишаючи його на межі хвилювання і змушуючи розмірковувати, чи знайдуть персонажі порятунк або поступляться своїм внутрішнім темним бажанням [6].

Центральною ознакою творів, що належать до цього жанру, безперечно, виступає надзвичайно висока емоційна напруженість. Цей ефект майстерно досягається завдяки застосуванню широкого спектру мовних інструментів, які вирізняються особливо насиченою емоційною забарвленістю, глибокою метафоричністю та витонченими літературними засобами, які допомагають передати атмосферу психологічної напруженості та відтворити темні, часто приховані аспекти людської душі. Ключову функцію у формуванні такої специфічної атмосфери виконують, безумовно, мовні компоненти тексту. Саме завдяки використанню емотивної лексики, насичених експресивних зворотів, епітетів та порівнянь, що несуть у собі виразну негативну конотацію, а також ретельно дібраних синтаксичних конструкцій вдається точно відобразити внутрішній світ героїв. Значна увага приділяється деталізованим описам еротичних моментів, які нерідко виявляються тісно пов'язаними з ідеями внутрішньої одержимості, пошуку влади або переходу за межі дозволеного. Такі сцени завжди наповнені інтенсивними емоційними та психологічними переживаннями героїв, що підсилює відчуття драматизму і додає нотки тривожної напруги всій сюжетній лінії [7, с. 2–6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначалося вище, жанр дарк роман є відносно новим явищем, у зв'язку з чим, попри його значний комерційний успіх та зростаючий інтерес читацької аудиторії до цієї специфічної жанрової категорії, він залишається недостатньо репрезентованим у науковому дискурсі. Наразі наявна лише

обмежена кількість праць, присвячених літературознавчому осмисленню цього жанру [4–9], тоді як його лінгвостилістичні параметри фактично не підлягали системному аналізу ані у вітчизняному, ані в зарубіжному мовознавстві. Такий стан розробленості проблеми зумовлює **актуальність** його вивчення, оскільки аналіз мовних засобів конструювання атмосфери загрози, психологічного напруження та особливої еротизації художнього дискурсу сприяє глибшому розумінню прагматичних і когнітивних механізмів впливу популярної літератури на сучасного реципієнта, а також розширює взаємодію мови, емоцій та жанрової специфіки.

Постановка завдання. Метою дослідження є комплексний лінгвостилістичний аналіз лексико-синтаксичних засобів, що слугують для репрезентації деструктивних емоцій у романі Х. Д. Карлтон «Haunting Adeline». Особлива увага приділяється тому, як авторка через добір лексики, особливості синтаксису та стилістичні прийоми досягає створення психологічно напруженої атмосфери, передає внутрішні конфлікти та темні емоції персонажів, а також впливає на емоційний стан читача.

Матеріалом дослідження слугує роман сучасної американської письменниці Х. Д. Карлтон «Haunting Adeline» [2]. Під час дослідження було застосовано комплекс наукових методів. Перш за все було використано описовий метод для характеристики мовних і стилістичних особливостей жанру. Метод аналізу та синтезу забезпечив детальний аналіз лексичних, стилістичних та синтаксичних засобів художнього тексту, а також узагальнення отриманих результатів з метою формування цілісного уявлення про специфіку мовної організації жанру. Крім того, було застосовано метод суцільної вибірки для відбору мовного матеріалу з аутентичного тексту роману Х. Д. Карлтон «Haunting Adeline», зокрема прикладів лексики та стилістичних засобів, характерних для жанру дарк роман, а також метод контекстуального аналізу – для дослідження функціонування відібраних мовних одиниць у конкретних художніх контекстах з метою визначення їх емоційно-експресивного навантаження та ролі у створенні загальної атмосфери твору.

Виклад основного матеріалу. Художній текст жанру дарк роман становить складну систему мовних і стилістичних засобів, за допомогою яких автор впливає на емоційне сприйняття читача. Цей напрям сучасної прози вирізняється з-поміж інших унікальною лексичною системою. До його лексичного наповнення входять тематично зосе-

реджені групи слів, емотивна лексика, елементи розмовного стилю, а саме вульгаризми, ненормативна лексика, які допомагають передати атмосферу небезпеки й тривоги. Ці особливості яскраво виражені у романі Х. Д. Карлтон «Haunting Adeline», де авторка активно використовує лексеми, що виражають страх, темряву та психологічну напругу.

Лексичний рівень тексту відіграє важливу роль у створенні емоційної атмосфери роману. Однією з найхарактерніших особливостей є активне використання слів із негативною емоційною конотацією, які безпосередньо відображають психологічні стани персонажів. У тексті роману часто простежуються лексичні одиниці, що передають страх, тривогу та внутрішнє напруження. Завдяки такій лексиці читач не просто читає текст, а буквально занурюється в емоційний світ персонажів, де панують тривога, вразливість і постійне відчуття невидимої загрози.

Особливо важливу роль відіграють іменники, що безпосередньо номінують емоційні стани та почуття небезпеки. Такі лексеми, як *dread, panic (panic from the men), terror, paranoia, tremor, stalker* допомагають розкрити внутрішні переживання персонажів і підкреслити напруженість сюжетних подій. Завдяки цим найменуванням, читач отримує можливість відчути на собі атмосферу постійної загрози, яка супроводжує кожен поворот сюжету, заглиблюючись у світ героїв ще більше.

Прикметники ж відіграють не менш значущу роль, деталізуючи емоційні стани героїв. У романі часто трапляються слова *scared, terrified, petrified, uneasy, ominous, sinister*; які не лише створюють яскраві психологічні портрети, а й підсилюють загальну атмосферу неспокою та небезпеки. Такі прикметники, окрім своєї прямої описової функції, виконують ще емоційно забарвлену функцію, формуючи відчутний настрій у читача.

Дієслова в тексті є також критично важливими, відображаючи реакції персонажів на драматичні події. Лексеми на зразок *tremble, shiver, gasp, cower, flinch, to haunt, to beat* ілюструють фізичні прояви страху або напруження. Завдяки їм тілесні прояви емоцій передаються з особливою реалістичністю, що робить переживання героїв більш переконливими та зрозумілими для читача:

Another week passes, and Zade continues to haunt my house [2, с. 306].

Додаткову емоційну інтенсивність тексту забезпечують прислівники, які підсилюють значення дієслів і уточнюють характер дії. У романі часто використовуються слова *nervously,*

desperately, helplessly, silently. У прикладі нижче прислівник *desperately* підкреслює силу емоцій героя та його психологічну залежність від головної героїні:

He's never sugarcoated or denied the fact that he desperately craves me [2, с. 361].

Ключову роль у мовній структурі творів жанру дарк роман відіграє емотивна лексика, оскільки саме вона сприяє вираженню глибоких психологічних переживань героїв і створенню насиченої емоційної атмосфери. За допомогою емотивів людина висловлює емоції та почуття. Такі лексичні одиниці обов'язково містять у своїй семантичній структурі емоційний компонент [1, с. 134]. Позначення емоцій реалізується іменниками, прикметниками, вигуками, але особливо дієвами можуть бути саме дієслова, які описують прояви гніву, агресії або роздратування:

I growl and give her the filthiest look I can manage [2, с. 21].

У цьому прикладі дієслово *growl* викликає асоціацію з поведінкою хижака, що підкреслює агресивність і небезпечність героя. Така лексика не лише сприяє формуванню психологічного портрета персонажа, але й додає відчуття загрози, підсилюючи атмосферу напруження.

Значну роль у репрезентації деструктивних емоцій відіграє також ненормативна лексика. Оскільки роман висвітлює теми насильства, влади, болю або сексуального збудження, саме вульгаризми допомагають передати стан персонажів у моменти найвищої напруги та підсилюють відчуття загрози та дискомфорту, яке має відчувати читач разом із головними героями. Такий стиль характерний для текстів Х. Д. Карлтон, яка набула популярності, зокрема, завдяки своїй прямолінійності і часто вульгарній манері письма:

You're such a bitch, Addie. All you do is give me blue balls and I am sick of it [2, с. 24].

And you're an asshole. Get the fuck out of my house, Greyson [2, с. 25].

У цих прикладах лайливі слова використовуються для підсилення емоційної напруги у діалозі. Вони відображають конфлікт між персонажами та демонструють їхню агресію один до одного.

Особливо показовими є висловлювання персонажа Зейда, мовлення якого часто містить погрози або агресивні репліки:

I don't care if you only breathed in her direction the wrong way, you will fucking die [2, с. 102].

У даному випадку вживання ненормативної лексики значно посилює категоричність висловлювання та виразно підкреслює домінуючий та

владний характер героя, створюючи образ людини, що звикла контролювати ситуацію та наполягати на своєму за будь-яких обставин.

Окрім лексичних засобів, важливу роль у передачі деструктивних емоцій відіграють синтаксичні конструкції. У дарк романах синтаксичні фігури мають особливе значення, оскільки вони сприяють формуванню цієї напруженої атмосфери, яка робить цей жанр таким популярним серед читачів. Х. Д. Карлтон у романі «*Haunting Adeline*» передає емоційний стан персонажів і загальний настрій твору, використовуючи короткі й уривчасті речення, що є однією з характерних синтаксичних особливостей роману. Такі конструкції створюють ефект швидкого ритму оповіді та імітують емоційний стан персонажів у моменти страху або паніки. Оскільки роман зосереджений на ідеї домінування та підкорення, короткі речення, що використовуються в діалогах та внутрішніх думках Зейда, вказують на його впевнений контроль над головною героїнею Аделіною:

My mother is a bitch. Plain and simple [2, с. 11].

Очевидно, що синтаксична структура цього висловлювання допомагає виразити внутрішній стан героя – його напругу, роздратування та внутрішній конфлікт. Членування на два короткі речення створює ефект паузи завдяки розділовому знаку, що підсилює експресивність та привертає увагу читача.

Ще одним важливим синтаксичним засобом є риторичні питання, які часто використовуються у внутрішньому монологі персонажів. Вони дозволяють передати їхні сумніви, переживання та внутрішній конфлікт. Приклади нижче яскраво ілюструють психологічну розгубленість героїні та її спробу осмислити власні емоції:

So why is it every time he comes around, I slip into insanity? [2, с. 182].

God, why did you make me the way that I am? [2, с. 127].

Ще одним синтаксичним засобом, який відіграє важливу роль у мовленні персонажів роману, є використання імперативних конструкцій. Ці звороти здебільшого зустрічаються в діалогах, слугуючи засобом вираження прагнення одного персонажа домінувати чи контролювати іншого. Наказові речення не лише посилюють атмосферу психологічного напруження, але й виразно виявляють владні риси характеру окремих героїв, підкреслюючи міжособистісну динаміку у творі, наприклад: «*Look at me!*», «*Shut up!*», «*Come here*», «*Don't move*». Такі висловлення не просто керують поведінкою персонажа, а й постійно під-

тримують атмосферу глибокого психологічного тиску, де одна сторона завжди домінує, а інша – завжди підкоряється.

Поряд із наказовими реченнями у романі активно функціонують вигуки, які можна класифікувати на:

1. Спонукальні вигуки, які виступають емоційно загостреними, скороченими формами наказу. Вони зазвичай короткі, різкі та наділені максимальною експресивністю. До цієї групи належать, зокрема: «*Mine!*», «*Now!*», «*Stop!*».

2. Емоційні вигуки, які з'являються в напружені моменти переслідування або ж у ситуаціях раптової, непередбачуваної появи «Тіні». Найчастіше це короткі репліки, наприклад: «*Goddamn!*», «*NO!*», «*Oh God!*».

3. Вигуки в умовах інтимної напруги, які характеризуються помітно меншим рівнем агресивності, але при цьому демонструють значно вищу інтенсивність, зокрема «*God!*», «*More!*», а також «*Please!*».

Висновки. Проведений аналіз роману Х. Д. Карлтон «*Haunting Adeline*» засвідчує, що репрезентація деструктивних емоцій у тексті здійснюється за допомогою широкого спектра мовних засобів. Важливе місце серед них посідає емотивна лексика, слова з негативною конотацією, а також елементи розмовного мовлення і ненормативна лексика. Використання іменників, прикметників, дієслів і прислівників із виразним емоційним забарвленням допомагає створити насичений емоційний простір, у якому читач може краще зрозуміти внутрішній світ героїв і відчути інтенсивність їхніх переживань. Саме завдяки таким лексемам текст стає більш емоційно насиченим і дозволяє глибше передати переживання персонажів, їхні страхи, агресію, одержимість і внутрішню напруженість.

Не менш важливу роль у створенні емоційної напруженості відіграють синтаксичні засоби. Саме завдяки використанню коротких, навіть уривчастих речень, текст набуває виразного динамічного ритму, що глибоко віддзеркалює внутрішній стан персонажів. Не менш ефективними виявляються риторичні питання, адже вони дозволяють читачеві відчути сумніви головних героїв та навіть повну психологічну розгубленість. Використання імперативних конструкцій в діалогах свідчить про прагнення окремих персонажів панувати над іншими або ж цілковито контролювати їхні дії та думки. Неабияку роль, також, відіграють вигуки, адже ці мовні одиниці мають здатність передавати глибокі та миттєві емоційні реакції. Вони також є

потужним засобом для підсилення драматизму у будь-якому контексті чи сцені.

Перспективи подальших досліджень включають розширення матеріалу для аналізу за рахунок залучення інших творів жанру дарк роману, що

сприятиме глибшому вивченню мовних особливостей відображення деструктивних емоцій у сучасній художній прозі. Також цікавим напрямом є проведення порівняльного аналізу лексико-синтаксичних засобів у творчості різних авторів цього жанру.

Список літератури:

1. Малій А. С., Опанасенко О. І. Лексика на позначення емоцій у художньому тексті (на прикладі німецької та англійської мов). *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 25. 2022. С. 132–136. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.25.1.24>.
2. Carlton H. D. *Haunting Adeline*. New York : Zando, 2021. 494 p.
3. DiLuzio F., Murphy D. *Dark Romance Genre Defined (With Essential Recs!)*. URL: <https://www.wikihow.com/What-Is-Dark-Romance> (access date: 17.11.2025).
4. Farzand M. *Comparative Analysis of Syntax in Linguistics and Literature: Exploring Structural Patterns and Their Significance* // ResearchGate. Sept., 2023. URL: <https://surl.li/tjsfmj> (access date: 28.11.2025). DOI:10.13140/RG.2.2.26222.38722.
5. Hernandez J. *Exploring Consent: An Analysis of Consent in Dark Romance and Contemporary Romance Books*. Portland State University, 2024. 30 p. URL: <https://surl.li/lzffpg> (access date: 07.11.2025).
6. Kieran. *How Do Dark Romance Novels Differ from Traditional Romance?* *GoodNovel*. 2025. URL: <https://surl.li/qbnsyz> (access date: 12.11.2025).
7. Kudratbek M. *The Importance of Linguocultural Analysis in the Gothic Style*. *Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning*. 2024. Vol. 3. P. 1–12.
8. Kvaskova A., Shyshkina I. *The Concept of Idiolect in Modern Linguistics with a Focus on Youth Language in Donna Tartt's «The Secret History»* // *English and American Studies*. 2025. Вип. 2. С. 31–36. DOI: <https://doi.org/10.15421/382505>.
9. Nagy-Kolozsvári E., Lizák K., Huszti I. *A Guide to English Literary Genres and Glossary of Literary Terms for BA Students Majoring in English language and Literature*. Berehove, 2021. 82 p. URL: https://library.megu.edu.ua:9443/jspui/bitstream/123456789/4672/1/2021-nagy-kolozsvari_lizak_huszti_literature_2021-1.pdf (access date: 30.10.2025).

Pidhorna A. B., Savka S. V. LEXICAL AND SYNTACTIC MEANS OF REPRESENTING DESTRUCTIVE EMOTIONS IN THE DISCOURSE OF THE DARK NOVEL (BASED ON H. D. CARLTON'S "HAUNTING ADELINE")

The article examines the lexical and syntactic means of representing destructive emotions in the discourse of dark romance, based on H. D. Carlton's novel «Haunting Adeline». Works of the dark romance genre attract the attention of modern readers due to their high emotional intensity and plotlines that are unusual for traditional romantic narratives. This genre has begun to develop relatively recently and therefore remains largely unexplored, particularly from a linguo-stylistic perspective. The present study focuses on analyzing one of the novels belonging to this genre. Particular attention is paid to the genre's linguistic features contributing to the creation of a specific psychological effect. The article emphasizes the use of language units enabling the author to create an atmosphere of psychological tension while revealing the characters' contradictory emotional states. Additionally, the focus is made on the analysis of emotive vocabulary, words with negative connotations, as well as the use of colloquial and non-normative vocabulary as means of conveying fear, anxiety, aggression, and the characters' internal conflicts. Syntactic devices are also examined in detail. These include short and fragmented sentences that create the effect of a dynamic narrative rhythm and imitate the emotional state of characters during moments of fear or panic; rhetorical questions that are actively used in the characters' internal monologues; as well as imperative constructions and expressive exclamations that enhance the emotional and expressive impact of the text. The analysis demonstrates that the author succeeds in accurately portraying the inner world of the characters and the depth of their emotional experiences owing to the combination of emotive vocabulary, expressive phrases, epithets and similes with strong negative connotations, along with carefully selected syntactic constructions. Thus, the study leads to the conclusion that the organic interaction of carefully selected lexical units and well-constructed syntactic structures is a key factor in shaping the atmosphere of tension, pressure, and danger that is characteristic of the dark romance genre and ensures an intense emotional experience for the reader.

Keywords: dark novel, destructive emotions, emotive vocabulary, lexical and syntactic means, literary discourse, stylistic-linguistic analysis, psychological tension.

Дата першого надходження статті до видання: 04.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026